

KNOW YOUR COMMENTATORS

RAMBAN VS. IBN EZRA

How are their commentaries different?

Prof. Bernard Septimus: Ramban went beyond consecutive grammatical exegesis of individual words and phrases to a more organic, conceptual, structural approach.

Eg. His intro to the books, his reluctance to read the text out of order...

Ramban's attitude to Ibn Ezra

Ramban in his introduction describes his relationship to Ibn Ezra based on this verse in Proverbs

טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגִלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתֶּרֶת:

Open reproof is better than concealed love.

Ramban writes;

פירושי רבינו שלמה עטרת צבי וצפירת תפארה.

מוכתר בנימוסי במקרא במשנה ובגמרא,

לו משפט הבכורה, בדבריו אהגה, באהבתם אשגה,

ועמהם יהיה לנו משא ומתן דרישה וחקירה,

בפשטיו ומדרשיו וכל אגדה בצורה אשר בפירושי זכורה

ועם ר' אברהם בן עזרא תהיה לנו תוכחת מגולה ואהבה מסותרת

I will place as an illumination before me The lights of the pure candelabrum, The commentaries of our Rabbi Shlomo [Rashi], A crown of glory, and a diadem of beauty, Adorned in his ways, In Scripture, Mishnah and Gemara. The right of the first-born is his. In his words will I meditate, And in their love will I ravish, And with them we will have Discussions, investigations and examinations, In his plain explanations And Midrashic interpretations, And every difficult Agadah Which is mentioned in his commentaries. And with Abraham the son of Ezra We shall have open rebuke and hidden love.

Ramban Against Ibn Ezra

Miriam Sklarz: 90% of the time Ramban quotes Ibn Ezra, he disagrees. But 60 times, just in Genesis alone, Ramban agrees with Ibn Ezra without citing him.

Ramban often speaks harshly against Ibn Ezra (and his Talmudic antagonist, R. Zerachya Halevi)

1. והנה עזב רבי אברהם דרכו בפשוטי המקרא והחל להנבא שקרים" (בראשית ט יח) - על מה שכתב " - האב"ע כי כנען עשה הרעה לנח ולא חם

Ibn Ezra: Canaan sinned and not Cham

Ramban: Rabbi Avraham left his way of the simple reading and started to prophesy falsehoods.

2. והנה הוא מצדיק רשע, כי רבותינו ידעו רשעו בקבלה" (בראשית י ט) - על מה שכתב האב"ע כי -
נמרוד היה גיבור לצוד חיות ומעלם לעולה להשם על מזבחות שבנה

Ibn Ezra: Nimrod was a hero who gave his game to G-d on the alters he made.

Ramban: He is making a wicked man a righteous man, for our rabbis knew his wickedness in a tradition.

3. ורבי אברהם משתבש בכאן מאד... ואני תמה מי עור עיני שכלו בזה... ואין אלו רק דברי -
שחוק... והשאלה על מאור עיניו שאלת עורי לב.. " (בראשית כה לד) - על מה שפירש האב"ע: כי היה שורר
"עוני בבית יצחק, ובניו. "ואל ידחוונו בקנה של דרש, כי יש לו סוד, ואין לנו לחפש כי עמקו מחשבות השם

Ibn Ezra: Yitzchak became poor later in life.

Ramban: Rabbi Avraham is making a mistake with this very much, and I wonder who blinded his intelligence with this... and these are words of silliness....

4. כתב רבי אברהם ויש שבוש בדברי הימים... והשבוש בדברי רבי אברהם הוא" (שמות כה כט) - "
בנוגע לכלי המקדש שנזכרו בדברי הימים בסמוך לשלחן המערכת

Ibn Ezra claimed there was a mistake in Chronicles re. the vessels on the shulchan.

Ramban: the mistake is in the words of Rabbi Avraham

5. Re. the daughter of Jephtha he says, Don't be seduced with the nothingness of Rabbi Avraham... these are words of wind...

ואל תהיה נפתה בהבלי רבי אברהם... ואלה דברי רוח" (ויקרא כז כט) - על מה שפירש האב"ע לגבי בת "
יפתח, שכוונת יפתח שתהיה פרושה. אלא שהכוונה להרמב"ן לחייב מיתה ב"חרם" המלך
והסנהדרין. ופרוש אינו משרת השם

However, Sometimes Ramban is complimentary to Ibn Ezra

ויפה אמר" (בראשית יא ב) - בעניין הרי אררט. "והוא הנכון" (בראשית לא לג) בסדר הליכת יעקב באהל "
רחל. "ונכון הוא" (בראשית לה יא) בעניין מצבת יעקב. "והוא הנכון" (בראשית מ ה) בעניין החלומות של
שרי פרעה. "ויפה אמר" (במדבר יב ו) פירוש הפשט, אף דלא כאונקלוס שם. "יפה פירש" (במדבר יד
ט) פירוש מלת צלם. שהוא מגן וצינה שעושים צל. "יפה תפש רבי אברהם על דברי רש"י" (שמות ט
ל) פירוש מילת טרם, שאין משמעה לא, אלא קודם. "ודבר רבי אברהם על הכתוב הזה כהוגן" (שמות כ ו)
"ויפה פירש" (ויקרא ה ז) "וטענות רבות למפרשים בחטא הזה, כבר סתר בו רבי אברהם דברים רבים
מהם" (במדבר כ ח) בעניין חטאו של משה. "ויפה פירש" (דברים ט כב)

He said well.. it is correct... he explained it nicely... he spoke properly on this verse...

Re. Ibn Ezra's rejection of the Karaim, Ramban says

גם בעניין דחיית האבן עזרא את הקראים משבחו הרמב"ן "תענו את נפשותיכם--:כבר ביאר רבי אברהם כי כל עינוי שימצא במקרא דבק עם הנפש, הוא הצום. לסתום פיהם של הקראים מחוקי השם" (ויקרא טז כט).

Afflict your souls (on Yom Kippur)-Rabbi Avraham already explained that all affliction in the Tanakh is associated with the soul, which is fasting, to refute the words of the Karaites...

Dispute about ideas, philosophies

1. עוד בספר שמות (פרק יט פסוק ט) כותב האבן עזרא כי היו בישראל אנשים שהיה להם ספק *** בקיום הנבואה, אף אחר קריעת ים סוף, על זאת כותב הרמב"ן כי "זרע אברהם לא יסתפקו בנבואה, כי האמינו בה מאבותם" אבל מסיים כי דברי המכילתא נוטין לדעת רבי אברהם

Ibn Ezra claims the Israelites were still questioning prophecy after the splitting of the Sea, but Ramban says: The seed of Avraham does not doubt prophecy.. (but he found a midrash supporting Ibn Ezra)

2. במעשה העגל(שמות פרק לב פסוק א) דוחה הרמב"ן את פירוש האב"ע שהעגל נעשה במלאכת *** חכמת המזלות. ומפרש ע"פ הסוד

The golden Calf: Was it made using the wisdom of astrology (Ibn Ezra) or from a mystical source... (Ramban)

3. בספר במדבר (פרק ח פסוק ב) כותב שלא הבין האב"ע את ההפרש בין נבואת משה לשאר *** נביאים, ולכן כתב שנבואתו תהיה גם בלילה במקום שהנר דלוק ולא יכבה

Num. 8, 2: Ramban says Ibn Ezra doesn't grasp the difference between Moses and other prophets.

4. בספר דברים(פרק ח פסוק ד) דוחה את הסברו הטיבעי של האב"ע לגבי "שמלתך לא בלתה *** מעליך" אלא הכל ממעשה הנס

Ramban rejects Ibn Ezra's naturalistic explanation of "Your clothes didn't wear out" (in the desert), rather it is all miracles.

Attitude to Midrash/Aggadah

In the Barcelona disputation, Ramban said: Aggadah is not binding. (*Did Ramban believe that?*)

Ibn Ezra: if it's a kabbalah, nekabel, if it's a tradition, we will accept it.

אם קבלה נקבל

Ramban seems to downplay Aggadah sometimes but to revere "divrei Rabboteinu."

Ibn Ezra on Aggadah, Midrash:

ודרש) מכילתא דרבי ישמעאל, ׀ שעלו אחד מחמש מאות – דבר יחיד הוא ועליו מחלוקת, ואיננו קבלה כלל. ודי לנו ׀ הצער שאנחנו בו עם חכמי ישמעאל ... והכלל: דרש הוא ואין לסמוך עליו; אולי ׀ שאמרׁו בתחלה – היה לו סוד (פה"ק, שמ' יג

The midrash that only one out of 500 came out of Egypt is the opinion of an individual and others debate it and it is not a tradition at all, and we have enough problems with Muslim scholars... it is a drash and you can't depend on it... maybe it is a secret...

Ibn Ezra on midrash: בהקדמתו

: 'ויש דרש הַפֶּךְ דרש /

ויש – לסוד גדול ואיננו מפורש ... גם יש דרש להרויח נפש חלושה בהלכה קשה /

ויש דרש מסברה ידועה / ויש שהוא בהלכה שאיננה קבועה / גם יש דרש שהוא טוב לאחרים /

'וידריך בדרך תבונה את הנערים.

There are contradictions in midrash and it has a great secret not revealed, and there is drash for a weak person and some from logic, and others from laws that are not set and some for the fools.

Or... Ibn Ezra's 5 reasons to reject midrash)

(א 'דברי יחיד'; ב) 'אסמכתא'; ג) 'דרך הגדה' או 'דרך דרש'; ד) 'יש לו סוד ה) 'סברא, לא קבלה'

1. It's the opinion of one vs. the many, 2. It's not a serious interpretation just a hint in the text to rabbinic idea (asmachta), 3. It's in the way of a story or a drash, 4. It is a secret (not what it appears to be), or 5. It is a logical suggestion, not a tradition.

The only one Ramban won't adopt is this

גם יש דרש להרויח נפש חלושה, בהלכה קשה'

There is drash which is just to make a weak soul feel better...

Ramban uses derech yachid, minority opinion here.

ופירש רש"י שארה מזונות, כסותה כמשמעה, עונתה תשמיש וכן אמר אונקלוס זיונה. Ex. 21, 9 ובגמרא (כתובות מז:): אמרו על מי שאמר כך והאי תנא סבר מזונות דאורייתא, דתניא שארה אלו מזונות, וכן הוא אומר וימטר עליהם כעפר שאר וגו' (תהלים עח כז). והמובן בסוגית הגמרא שהם דברי יחיד, והלכה מזוני תקינו לה רבנן

Now Rashi explained: "sh'eirah means food; k'suthah is, as the literal sense of the word, raiment; onatha is the marital duty." And so did Onkelos render sh'eirah: zivanah (food).

Know your commentators, Baron Hirsch, Rabbi Joel Finkelstein, Tetzaveh 5784

But in the Gemara the Rabbis said with reference to the Sage who held this opinion [that sh'eirah means food]: "And this Tanna holds that the alimantation of one's wife is a law of the Torah. For we have been taught: sh'eirah — this means her food, and so it says, He caused 'sh'eir' (flesh) to rain upon them as the dust etc." And from the subject under discussion in that Gemara it is understood that this is the opinion of a single Sage, whilst the accepted law is that the alimantation of one's wife is a Rabbinical enactment

Ramban on claiming a midrash is merely Asmachta

Ramban believes that the asmachta of kiddush is really the idea of the verse but not necessarily on wine.

Ramban thinks that rabbinic enactments on Shabbat help make shabbat a shabbaton!

Ramban uses drash to build on it not to reject

And by way of a homily the Rabbis [in the above Yerushalmi] said: "This refers to the sexton of the Synagogue who does not stand up the Scroll of the Law to set it up properly so that it should not fall." It appears to me that it [the Yerushalmi] refers to the sexton who does not stand up the Scroll of the Law before the public to show the face of its writing to all people as it is explained in Tractate Sofrim that "they lift the Torah high and show the face of its writing to the people who stand there to the right and left thereof and turns it frontwise and backwards, for it is incumbent upon all men and women to see the written words and bend the knee and say And this is the Law which Moses set before the children of Israel," and such is the custom.

It has a secret

Miriam Sakloritz

סודותיו של ראב"ע הינם סודות פילוסופיים-אסטרוולוגיים ואילו סודותיו של רמב"ן

הינם סודות קבליים

Ibn Ezra's secrets are philosophical or astrological, but Ramban's are Kabbalistic.

Midrash is based on logic, not mesorah, says Ibn Ezra

Ramban on svara, logic

Numb. 26, 13 לבמדבר כו: 13 'ואם אגדה היא, נסבול הדוחק לקבלה ... ואם אינה

... קבלת רבותינו, נדחה סברתו זאת בשתי ידיים ... ועל דרך הסברא: יתכן עוד שנאמר

If it is an Agadah, we will suffer the challenge to accept it but if it is not a tradition of our rabbis, we will reject it with both hands...

Miriam Saklorz:

רמב"ן אימץ את מרבית כלליו של ראב"ע למרות השרירותיות שלהם. אך אותה שרירותיות, היא היא שהביאה אותו בסופו של דבר במחלוקת עם ראב"ע בנוגע לכללים שהוא עצמו ייסד

Most of the principles of Ibn Ezra were adopted by Ramban despite their free spirit but it was that free spirit which led him to fight the ibn Ezra.

And

לפיכך ניתן לומר שהמחלוקות נוגעות בפרטים ולא בשיטה העקרונית. הקורא בפירוש רמב"ן מרבה לפגוש את התוכחת לראב"ע אך מדיוננו ניכר כי גישתו הביקורתית של רמב"ן למדרש וכן מגוון הדרכים שהוא נוקט כדי ליישבו עם הפשט, עוצבו במידה רבה על ידי ראב"ע. ה'אהבה המסותרת' גוברת אפוא על ה'תוכחת המגולה

It may be said that the debate between the two is about the details not fundamental. The reader of Ramban will constantly confront the rebuke of the Ibn Ezra but from her discussions it is clear that Ramban's critique of midrash and the many ways he connects it to pshat (the simple reading), were in many ways established by Ibn Ezra. The hidden love overcame the open rebuke!

Tradition

Rashi

Ashkenaz

Ramban

Catalonia

Innovation

Ibn Ezra

Andelusia